

Škofja Loka, 30. oktober 1971

Franc Gaber

Po II. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije

Uresničiti pričakovanja

Kot delegat na II. kongresu samoupravljanja v Sarajevu sem vas dolžan seznaniti o nekaterih pomembnih značilnostih iz samih razprav in iz sprejetih resolucij, ki jih je kongres sprejel.

II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije je delal štiri dni. Za kongres je bilo izvoljenih 2301 delegatov, od teh 1747 v delovnih organizacijah. Udeležilo se ga je 2214 delegatov, odsotnih je bilo 87 delegatov. Iz Slovenije je bilo navzočih 302 delegata. Poleg delegatov je spremljalo kongres tudi 172 opazovalcev iz 44 držav. Če upoštevamo vse delegate in opazovalce, se je kongresa udeležilo 4.000 delegatov.

Naše organizacije združenega dela so zastopali: Anton Polajnar, direktor podjetja Inštalacije, Franc Ahačič, direktor gozdnega obrata Škofja Loka, Franc Gaber, Jelovica, Škofja Loka, Milica Mitič, LTH, Škofja Loka in Leopold Kejžar, sekretar medobčinskega komiteja ZKS za Gorenjsko.

Kongres je odprl predsednik sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Dušan Petrovič - Šane. Po uvodni svečanosti je potem spregovoril predsednik republike Tito. Za njim pa je član sveta federacije Edvard Kardelj poročal

o ekonomskih in političnih odnosih v samoupravljanju.

Drugi dan svojega dela je kongres nadaljeval razpravo v štirih komisijah:

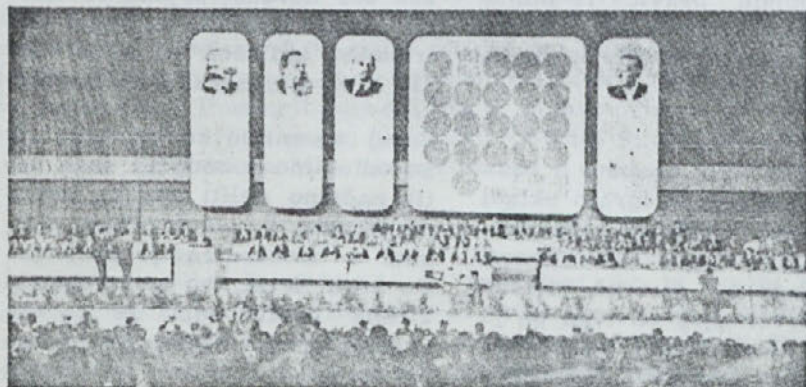
- komisija za probleme nadaljne graditve razvoja in pospeševanja v organizacijah združenega dela.
- komisija za probleme razširjene reprodukcije in integracije na samoupravnih temeljih.
- komisija za probleme razvoja samoupravne družbe in

življenjskega standarda delovnih ljudi.

- komisija za probleme krepitve vloge združenega proizvajalca kot osnove za razvoj samoupravnega družbenopolitičnega sistema.

Na II. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije je spregovoril tudi član federacije Edvard Kardelj.

Drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije

Kot delegata iz neposredne proizvodnje me je najbolj zanimala razprava v prvi in tretji komisiji. Tudi v drugih dveh komisijah je bila razprava delegatov živahna in zelo konkretna. To lahko trdim zato, ker smo delegati iz Škofje Loke med pro-

stim časom o tem precej zgovarjali in izmenjali mišljenja o delu ostalih komisij. Poleg gradiva, ki smo ga prejeli pred kongresom, je bil zelo zanimiv za razpravo uvodni govor tovariša Tita in referat Edvarda Kardelja.

Delo v vseh komisijah je bilo odkrito in kritično. V tretji komisiji, ki se je ukvarjala z vprašanjem standarda, je bila postavljena konkretna zahteva, da je treba videti rezultate gospodarjenja in razvoja družbe skozi življenjski standard delavcev.

Tudi v ostalih komisijah so bile zelo odkrite odločne zahteve, da se je treba boriti za celovit samoupravni sistem z uveljavljanjem polne javne odgovornosti vsakega posameznika in tudi vseh kolektivov.

V komisijah in na plenarnih sejah je sodelovalo več kot 500 delegatov. Precej delegatov je oddalo napisane govore, ker je bil čas omejen - drugi dan kongresa na 10 minut, tretji dan pa celo na 5 minut.

Franc Šifkovič

Ena izmed bistvenih novosti naše bodoče, dopolnjene ustave

V samih razpravah glede politike delitve osebnih dohodkov v podjetjih, ko delavci določajo v organizaciji združenega dela s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori o delitvi, se zagotavljajo pogoji, da razlike v osebnih dohodkih delavcev temeljijo na razlikah v njihovem prispevku k dohodku s tekočim in minulim delom.

Take razprave zahtevajo od sindikalne organizacije dosti dela v podjetjih, če hočemo reševati in se zavzemati za čim hitrejšo uresničitev dokumentov, sprejetih na II. kongresu samoupravljalcev.

Sindikalne organizacije naj bi bile pobudniki usklajevanja različnih interesov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Cilj v politiki delitve dohodka naj izhaja iz načela, da podjetje oziroma organizacija, ki več ustvarja, izloča večji dohodek v sklade ob istočasni rasti osebnih dohodkov.

Resolucije, ki so jih pripravile komisije in ki so jih dopolnili številni amandmaji, so polne tvornih napotil za delo v bodoče.

Kongres je sprejel tudi predlog, da ostane tovariš Tito predsednik republike in da se 27. junij razglasi za dan samoupravljalcev Jugoslavije.

Kongres po mojem mnenju ne predstavlja le dogovor izvoljenih delegatov ampak stvarnost vseh delovnih ljudi Jugoslavije. Kot rezultat vsega, kar se je razpravljalo na kongresu, velja poudariti prepričanja delegatov, da je edino delavski razred resnična baza naše družbe. Kongres se je odločno zavzel, da je treba preiti od besed k dejanjem in odpraviti vse pomanjkljivosti, ki se dogajajo v gospodarskih organizacijah in v predstavniških telesih. Vse to naj bo dokaz, da bomo stvari postavili na pravo mesto, to je tako, kot smo si jih v naši družbi zamislili.

Stališča kongresa so jasna in postavljajo tudi sindikalne organizacije pred zahtevno nalogo, da smelo uresničujejo njegove sklepe. Le tako bomo lahko uresničili velika pričakovanja delovnih ljudi.

Kaj je "pravica iz minulega dela"?

Vsakdo, ki je količkaj zasledoval predlagane ustavne amandmaje ali spreminjevalne predloge, bodisi da jih je prebral sam ali pa poslušal razpravljati druge, je naletel na pojem "pravica iz minulega dela". Ker pojem verjetno marsikomu ni popolnoma razumljiv, predstavlja pa eno izmed bistvenih novosti, ki jih bo imela jugoslovanska ustava, tokrat nekoliko besed o tem...

Da bo razlaga nazornejša, ponovimo najprej, da podjetje ob koncu leta razdeli čisti dohodek poslovanja - to je dobiček - na del za osebne dohodke in na del za sklade. Lahko rečemo, da so osebni dohodki kategorija, ki je delavcem veliko bližja kot pa

skladi, čeprav - gledano z razvojnega stališča - igrajo skladi in še zlasti poslovni sklad pomembnejšo vlogo. Od velikosti tega sklada so namreč odvisne nove investicije, od tega pa je odvisna tudi hitrejša ali počasnejša rast podjetja. Kolektiv,

torej mi, po ustreznih samoupravnih organih odločamo, kolikšen del novoustvarjene vrednosti bomo razdelili za svoje potrebe in kolikšen del bomo vložili v stroje, zgradbe in ostalo.

Sedaj vzemimo za primer, da se odločimo v bodočih treh letih načrtno deliti manjše osebne dohodke in več sredstev vlagati v modernizacijo podjetja. Po treh letih, ko bo modernizirana proizvodnja že začela vračati vložen denar, pa bi zopet spremenili delitev med oseb-

nimi dohodki in skladi in sicer v korist naših osebnih dohodkov.

Zamislimo si, da sta v našem podjetju na primer dve enaki

Vodja finančnega sektorja Franc Šifkovič.

delovni mesti s pripadajočim enakim osebnim dohodkom in da na enem že dela delavec, ki se je zadnja tri leta zavestno odrekal enemu delu ustvarjenega viška dela, to je dohodka, na drugem pa se zaposli nov delavec, ki prejema višji osebni dohodek na račun že vloženega tako imenovanega minulega dela vsega kolektiva (investicij)! Jasno je, da oba delavca nista v enakopravnem položaju, saj prejmeta oba enak osebni dohodek, čeprav nista enako veliko vložila v modernizacijo podjetja.

Ustavni amandma postavlja na čelo, da je delavec upravičen ne samo do osebnega dohodka za tekoče delo ampak tudi na delež pri celotnem rezultatu podjetja, ki ga je le-to doseglo z njegovim delom. To se pravi, da bi moral delavec v določenem odstotku participirati ali biti udeležen pri delitvi dobička oziroma, da se ta njegova udeležba prelije v njegov pokojninski sklad.

Opisani primer je seveda samo ponazoritev, kajti uresničitev

tega ustavnega načela z ustreznim zakonom bo najbrž zelo dolgotrajen postopek.

Že sedaj pa poznamo nekatere oblike izplačil, ki niso nič drugega kot delna uresničevanja delavčeve pravice iz minulega dela. To sta odpravnina, ki jo dobi delavec ob odhodu v pokoj, in pa dodatek na stalnost. Imamo ju tudi v našem podjetju! Ta dva dodatka na osebni dohodek ne izvirata iz delavčevega tekočega delovnega učinka, ampak sta vezana na število službenih let, to se pravi na delo v preteklih letih.

Uveljavitev načela "pravica iz minulega dela" bo zahtevala od slehernega člana delovne skupnosti - upravljalca, da bo še bolj skrbno gospodaril s sredstvi in da bo v svojem odločanju dolgoročno usmerjen, kar bo brez dvoma vplivalo na njegov večji osebni dohodek.

Pripomnim pa naj še to, da sprejeta družbena dogovora in nastajajoči samoupravni dogovori o delitvi dohodka in osebnih dohodkov še ne upoštevajo delitve na osnovi minulega dela!

Sindikati grajajo enostransko reševanje težav, ki tarejo naše kmetijstvo

Ne ukrepati enostransko..!

Na seji predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije 22. junija letos je podpredsednik Jože Globačnik prisotnim razložil, kakšni razlogi so pripeljali zvezni izvršni svet do predloga, da se poveča zajamčene in minimalne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov, kot so pšenica, sladkorna pesa, oljarice, koruza in pitana živina. Ker bi te podražitve bistveno prizadele prebivalstvo z nizkimi osebnimi dohodki oziroma prejemki, je opozoril, da bi predlagatelji novih podražitev morali hkrati tudi zagotoviti ustrezne ukrepe, ki bi kompenzirali ali uravnotežili posledice podražitev. Poudaril je tudi, da v nasprotnem primeru sindikati - četudi je treba takoj izboljšati položaj kmetijskih proizvajalcev - ne bodo soglasni s podražitvami!

V uvodnih besedah je podpredsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije med drugim tudi dejal:

"Še v fazi, ko je zvezni izvršni svet pripravljal ukrepe za povečanje zajamčenih in minimalnih odkupnih cen, smo v

Zvezi sindikatov Jugoslavije sodelovali v razpravah. Naša takratna osnovna pripomba k predlogu ZIS je bila, da takšnega povišanja cen ni mogoče sprejeti, ne da bi hkrati vključili v program tudi ukrepe, ki naj ublažijo posledice podražitev osnovnih živil. Predlagali smo, naj ZIS skupaj z republikami - ko bo sprejemal odločitve o višini zajamčenih in minimalnih odkupnih cen - da hkrati izjavo o konkretnih ukrepih, ki jih bodo republike, občine in delovne organizacije mogle uresničiti za ublažitev navedenih posledic; to še zlasti za kategorije prebivalcev z najnižjimi osebnimi do-

hodki oziroma prejemki - torej tudi upokoјence, upravičence do otroškega dodatka ter štipendiste.

Kot zelo pereče se zastavlja tudi vprašanje, ali je - neglede na že sedanje negativne posledice "zamrznitve" osebnih dohodkov na 11 % povečanje nasproti lanskim osebnim dohodkom - še mogoče vztrajati pri sedanjem obsegu omejitev povečevanja osebnih dohodkov. Vsekakor to ne bo mogoče, saj so se po grobih ocenah že od decembra 1970 do maja 1971 živila podražila za približno 9,4 %, in bo zato nujno treba znova določiti omejitev povečanja osebnih dohodkov na ravni, ki bo dopuščala kompenzacijo sedanjih podražitev.

Podražitev nekaterih osnovnih živil, ki jo pričakujemo je ocenjena približno takole: pšenica za 0,15 dinarja pri kilogramu, mlevskih izdelkov za 15 - 20 % olja za 2,5 dinarja pri litru, sladkorja za 1,2 dinarja pri kilogramu in mesa v poprečju za 4 %.

Po podatkih zveznega zavoda za cene in zveznega sekretariata za gospodarstvo bi zvišanje garantiranih in minimalnih odkupnih cen kmetijskim proizvodom povzročilo povečanje življenjskih stroškov - preračunanih za celo leto - za 3,86 % (za štiričlansko družino pomeni to podražitev v celoti za 4,70 %; upoštevana je le sedanja podražitev!)

Na plenumu Zveze sindikatov Slovenije 10. decembra lani smo med drugim ugotovili, da tudi v prihodnjem letu (to je v letu 1971), ne bo mogoče doseči kaj več, kot za ustavitev sedanjih negativnih gospodarskih gibanj. Zato smo se zavzeli za vse tiste družbene ukrepe, ki lahko blažijo socialni položaj zaposlenih z nizkimi osebnimi dohodki.

Resnična gibanja se oddaljujejo od sprejetja ekonomske politike za leto 1971. in je zato normalno, da se ob tem točno opredelimo tudi do gibanja osebne potrošnje v pogojih dokaj visoke inflacije. To je še zlasti po-

trebno zato, ker zadeva ta vrsto pomembnih živil, ki predstavljajo tako imenovano neelastično potrošnjo, in ki zadeva v prvi vrsti veliko število zaposlenih.

Zavedamo se, da je mogoče veržno delovanje rasti cen učinkovito obvladovati le, če bomo tudi ostale vire potrošnje - investicijsko in splošno - spravili na raven, kot je bilo dogovorjeno ob sprejemanju stabilizacijskega programa. V nasprotnem primeru bi namreč vse breme sedanje rasti cen prevailili na osebno potrošnjo, pri tem pa ne bi prekinili nadaljnjih inflacijskih gibanj!

Po precej burni razpravi, v kateri so zlasti predsedniki občinskih svetov Zveze sindikatov opozarjali na politične posledice podražitev, če ne bodo hkrati izvedeni tudi ustrezni kompenzacijski ukrepi v zaščito standarda prebivalcev z nizkimi osebnimi dohodki oziroma prejemki, pa so na seji sprejeli naslednje sklepe:

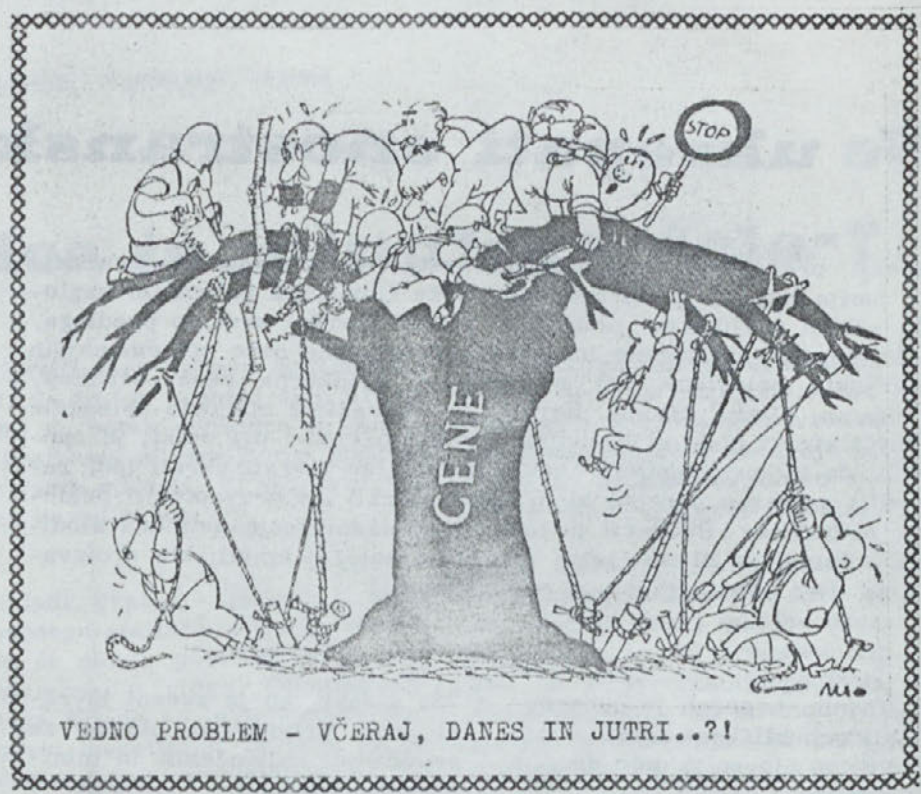
1. Izvršnemu svetu SR Slovenije predlagamo, naj določi omejitev povečevanja osebnih dohodkov -

neglede na naše prvotne zadržke do tega ukrepa - na novi ravni, ki bo v globalu delovnim organizacijam omogočila kompenzacijo predvidenih podražitev osnovnih kmetijskih proizvodov.

2. Ugotovitev III. konference Zveze sindikatov Slovenije, da je najnižji osebni dohodek v družbenih dogovorih o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov določen sorazmerno nizko, in je zato cilj, da do konca leta 1971 dosežemo z ekonomskimi ukrepi najnižje osebne dohodke 1000 dinarjev, je treba praktično in postopno uresničevati vsaj v obsegu sedanjih podražitev.

3. Predlagamo, da v republiki in občinah skladno s sprejetim stabilizacijskim programom izvršnega sveta skupščine SRS nemudoma ugotovijo obseg proračunskih viškov, ki bi jih bilo mogoče vrniti delovnim organizacijam za povečanje njihove produktivne sposobnosti.

Pri vračanju proračunskih viškov bi bilo treba določiti v prvi vrsti objektivne kriterije, kot npr. delovno invenzivnost pano-

VEDNO PROBLEM - VČERAJ, DANES IN JUTRI...?!

ge, delovne organizacije, ki so v začasnih težavah, imajo pa sanacijske programe.

4.

V delovnih organizacijah, ki v normalnih pogojih sicer poslujejo ekonomično, je treba ugotoviti tudi možnosti za njihovo razbremenitev z drugimi ukrepi (znižanje družbenih obveznosti, podaljšanje odplačila anuitet).

5.

Občinskim sindikalnim svetom predlagamo:

- naj v naslednjih dneh proučijo položaj delovnih organizacij z vidika njihovih sposobnosti, da iz svojih dohodkov kompenzirajo porast življenjskih stroškov;

- naj posebej obravnavajo delovne organizacije, ki iz svojega dohodka take kompenzacije ne zmorejo, ter se na osnovi objektivnih kriterijev opredelijo do predlogov, kako rešiti položaj zaposlenih v takih delovnih organizacijah;

- naj pri predvideni podražitvi zagovarjajo kompenzacijo v obliki osebnega dohodka npr.

le tistim zaposlenim, ki prejema osebni dohodek, ki ni višji za 30 % od povprečnega osebnega dohodka v SR Sloveniji v letošnjih prvih štirih mesecih - ta pa je 1496 dinarjev. Na vsak način pa naj bi bila kompenzacija regresivna, če bi zajela vse zaposlene!

6.

Posebej bi bilo treba v posameznih skladih interesnih skupnosti oceniti sedanje in bodoče bilance, jih uskladiti s celotno politiko zbiranja prispevkov in davkov v Sloveniji in nato pripraviti predloge ukrepov za ublažitev posledic delovanja navedenih podražitev zlasti za kategorije prebivalstva z nizkimi osebnimi dohodki oziroma prejemki.

7.

V razmišljanje predlagamo opredelitev, da opravimo kompenzacijo zaradi podražitev - če je le mogoče - iz skladov, ki se zbirajo na solidarnostni osnovi. Pri tem mislimo zlasti na otroški dodatek. Na ta način bi manj bremenili delovno intenzivne delovne organizacije, vplivali na omejevanje možnosti za

tako imenovano "zidanje" cen, breme podražitev pa bi diferencirano porazdelili tudi na posameznike.

*

Ob vsem predlaganem pa ostaja vsekakor osnovno vprašanje v tem, da sedanje odpravljanje različnosti cen kmetijskih in živilskih izdelkov ni nobena trajna rešitev, če ne bomo hkrati z odločnimi ukrepi uspeli umiriti gospodarskih gibanj in to zlasti vseh oblik potrošnje.

Ugotavljamo, da so se osebni dohodki v aprilu letos povečali nasproti poprečju osebnih dohodkov v letu 1971 za 14,5 %, življenjski stroški v aprilu pa za 12,9 %, in da je hkrati splošna in investicijska potrošnja še vedno v porastu ter očitno v nasprotju s sprejeto investicijsko politiko.

Predsedstvo RS ZSS bo spremljalo uresničevanje sprejetih sklepov oziroma stališč in se bo na osnovi posredovanih novih podatkov, analiz in predlogov družinskih subjektov tudi povsem določno opredeljevalo o posameznih predlogih.

Jurij Žebre

Aprilski proizvodni načrt smo presegli za 7 %

Nadoknadili smo zamujeno

V letošnjem aprilu smo proizvedli 131.365 normiranih ur proizvodnje ter mesečni proizvodni načrt presegli za 7 odstotkov. Tako smo pokrili zaostanek dosežene proizvodnje v letošnjem prvem tromesečju za planirano proizvodnjo.

Proizvodnja v letošnjem aprilu je bila bistveno večja od proizvodnje v istem mesecu lanskega leta, ko smo v "Jelovici" brez pripojenega podjetja LJK Kranj naredili 78.257 normiranih ur. Proizvodnja v letošnjih štirih mesecih nasproti proizvodnji v istem obdobju lanskega leta pa je kar za enomesečno proizvodnjo večja!

V proizvodnih obratih je slika o letošnji proizvodnji podobna, kot je bila po prvih treh mesecih. Povečali so jo obrati polken in letvic, obrat Kranj in montažni objekti, drugi obrati pa so ostali približno na nespremenjeni ravni.

Tudi realizacija ali prodaja je ostala na nespremenjeni, vendar

dokaj visoki ravni, čeprav smo pričakovali povišanje nasproti prejšnjim mesecem. V primerjavi z lanskim letom se je letos povečala za 80 %. Detajlstična prodaja pa je v prvih štirih mesecih letošnjega leta dosegla promet za 12.053.523 dinarjev. Upoštevati pa morate, da je vplivalo na prodajo tudi razdobje pred prvomajskimi prazniki, saj ponavadi odpremimo velike količine naših izdelkov prav zadnje dni v mesecu.

Če bi se radi nadalje izobraževali, priglasite se!

Priložnost za študij...

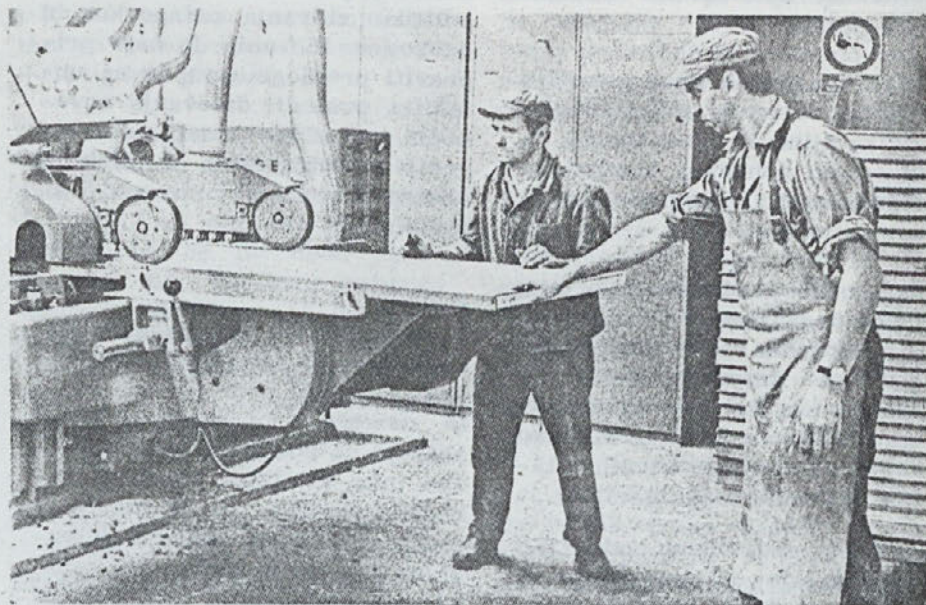
Lesnoindustrijska podjetja dobivajo v zadnjih letih vse večje možnosti za razširitev svojih proizvodnih programov. Mnoga podjetja to dano možnost s pridom uporabljajo in širijo svoje proizvodne programe na različne načine, kot so na primer zaposlovanje večjega števila proizvodnih delavcev, integracija, specializacija, boljše organizacija dela itn.

Zgrešeno bi bilo, če podjetja ne bi izkoristila konjunktura, ki jim daje možnost za doseganje boljšega dohodka in hkrati za povečevanje osebnih dohodkov. Vendar pri taki odločitvi mnogokrat pozabljamo na najvažnejše - na zadostno število ustrezno usposobljenih delavcev. Brez dobrih in zahtevam dela odgovarjajočih kadrov si ne moremo zamisliti razširitve kakršnega koli proizvodnega programa, ne da bi pri tem nastali večji ali manjši spodrsaljaji, ki kolektivu lahko možno škodujejo.

V našem podjetju so vsa delovna mesta sistemizirana, vendar delajo na nekaterih delavci, ki po sistemizaciji delovnih mest nimajo ustrezne šolske izobrazbe. Zaradi tega je odbor za kadrovska in socialna vprašanja dne 27. maja letos sprejel

sklep, da se zaposlenim omogoči izredno izobraževanje na raznih šolah, kot so:

- višja šola za organizacijo dela Kranj,

Stroj, na katerem delata sodelavca Edo Kalan in Hinko Miklavčič, je pravilno zavarovan in do poškodb pri pravilnem delu ne more priti.

Takole sta nakladala hlode v obratu Preddvor naša sodelavca Rudi Tičar in Mirko Dalavec

- srednja tehniška šola Ljubljana,
- delovodska šola na poklicni šoli Škofja Loka,
- šola za proizvodne inštruktorje v našem podjetju.

Kandidatom, ki se boste odločili za študij na eni izmed omenjenih šol, bo podjetje povrnilo vse stroške za izobraževanje, seveda pa bodo morali o študiju skleniti s podjetjem ustrezno pogodbo.

Vpišejo se lahko kandidati, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- za višjo šolo za organizacijo dela morajo imeti dokončano srednjo tehniško šolo - lesna smer;

- za srednjo tehniško šolo morajo imeti dokončano poklicno šolo ali osemletko;
- za delovodsko šolo na poklicni šoli morajo imeti dokončano poklicno šolo;
- za šolo za proizvodne inštruktorje morajo imeti dokončano poklicno šolo.

Vse zaposlene v podjetju Jelovica, ki izpolnjujete navedene pogoje in ki čutite sposobnost za nadaljne izobraževanje, vabimo, da se zglasite v kadrovske socialnem sektorju podjetja ali pa oddate na isti naslov svoje vloge, v katerih naj bo navedena predvidena šola.

Obveščamo vas, da je število slušateljev za posamezne šole omejeno, zato vam predlagamo, da se čimpreje prijavite v kadrovske socialnem sektorju, kjer tudi dobite vsa potrebna pojasnila.

Valerija Žakelj

Diplomska naloga o dejavniku, ki vpliva na zdravje delavcev in na njihove delovne učinke

Prehrana delavcev "Jelovice"

Nadaljujemo in končujemo zanimiv sestavek, katerega začetek smo objavili v letošnji 2. številki našega glasila.

Zame je bila najbolj zanimiva in pomembna skupina vprašanj o prehrani. Zaradi popolnejše slike o celodnevni urejenosti prehrane sem v anketo zajela vprašanja o vseh dnevnih obrokih, čeprav sem se osredotočila v glavnem na topli obrok v podjetju, ki je bil glavna tema moje naloge.

Čeprav so rezultati o toplem obroku za kolektiv najzanimivejši, naj samo v ilustracijo povem, da so rezultati pokazali zelo dobro urejenost celodnevne prehrane. Poprečno ima več kot 80 % anketiranih delavcev vse glavne dnevne obroke, pripominim pa naj, da sestav zajtrkov ni najbolj zadovoljiv. Prav zaradi tega je topli obrok v podjetju toliko pomembnejši.

Število toplih obrokov iz leta v leto narašča vzporedno z naraščanjem števila zaposlenih. To pomeni, da pretežna večina delavcev v podjetju jemlje topli obrok. Vendar je mene zanimalo predvsem mnenje delavcev o ceni, količini in zlasti kvaliteti toplega obroka.

Skoraj vsi anketirani delavci so bili mnenja, da je cena toplega obroka primerna. Prav neznaten je delež delavcev, ki menijo, da je cena prenizka ali celo previsoka. Tudi količinsko topli obrok ustreza večini anketirancev.

Zataknilo pa se je pri kvaliteti, kjer so mnenja deljena. Največji je delež tistih delavcev, ki jih topli obrok po kvaliteti ne

KAKŠNA SE VAM ZDI CENA TOPLEGA OBROKA
(ločeno po obratih)?

Cena	Primerna	Prenizka	Previsoka	%	N
Obrati					
Gorenja vas	93,3		6,7	100	30
Sovodenj	100			100	38
Škofja Loka	91,9	5,5	2,6	100	307

KAKŠNA SE VAM ZDI KVALITETA TOPLEGA OBROKA (ločeno po spolu in obratih)?

Spol	MOŠKI				%	N	ŽENSKE				%	N	SKUPAJ				%	N
	Slaba	Zadovoljiva	Dobra	Odllična			Slaba	Zadovoljiva	Dobra	Odllična			Slaba	Zadovoljiva	Dobra	Odllična		
Obrati																		
Gorenja vas	3,4	69,0	27,6		100	29			100		100	1	3,3	66,7	30,0		100	30
Sovodenj		39,5	57,9	2,6	100	38								39,5	57,9	2,6	100	38
Škofja Loka	18,4	57,0	24,0	0,6	100	158	9,4	61,7	28,2	0,7	100	149	14,0	59,3	26,0	0,7	100	307

zadovoljuje; sorazmerno veliko število anketirancev meni, da je kvaliteta dobra, malo pa je delavcev, ki se jim zdi hrana odlična.

Za slabo kvaliteto hrane so se v največjem deležu odločili delavci obratov v Škofji Loki. Eden izmed glavnih vzrokov za

to so slabe delovne razmere, v katerih pripravljajo tople obroke, saj sta zmogljivost kuhinje in jedilnice za sedanje število zaposlenih premajhni. Drugi vzrok za neugodno oceno pa je jedilnik, ki je sestavljen za prekratko obdobje, pa se jedi več ali manj ponavljajo iste dni v tednu.

Znano je, da mora biti hrana fizičnega delavca kar se da pestra in zadostna. Pestrost in ustreznost pa dosežemo s pravilno izbiro jedi in s planiranjem obrokov na daljši cikel.

O teh vprašanjih pa delavci v obratih Kranj in Preddivor niso mogli izraziti svojega mnenja, ker nimajo organiziranega toplega obroka. Zato je to poleg razširitve kuhinjskih prostorov na obratih v Škofji Loki ena

prvih in najvažnejših zadolžitev podjetja.

Zaradi popolnejše slike o vseh činiteljih, ki vplivajo na zdravje in počutje ljudi, sem v anketi kot zadnji dve vprašanji vključila tudi že prebolele bolezni in škodljivosti na delovnem mestu. Podatki o prebolelih boleznih so dokaj razveseljujoči, poraznejše pa je mnenje delavcev o škodljivostih, ki so jim izpostavljeni na svojih delovnih mestih. Največ anketirancev se je odločilo za prepih, na drugem mestu je ropot, sledita prah in bistvene spremembe temperature. Pri vseh ostalih navedenih škodljivostih število odgovorov hitro pada.

Naj še enkrat poudarim, da je pravilna prehrana med vsemi naštetimi činitelji in vzroki, ki

ALI VAM ZADOSTUJE KOLIČINA TOPLEGA OBROKA (ločeno po obratih)?

Količina	da	ne	%	N
Obrati				
Gorenja vas	86,7	13,3	100	30
Sovodenj	100		100	38
Škofja Loka	93,5	6,5	100	307

KATERE BOLEZNI STE ŽE PREBOLELI (ločeno po spolu in obratih)?

Bolezni	Kr. želodca katar		Čir na želodcu/dvanajst.		Obolenje na črevesju		Obolenje jeter-zlatica		Žolčni kamni		Obolenje ledvic		Sladkorna bolezen	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Obrati														
Gorenja vas	1		1		1		1				6			
Sovodenj	1		4		3		2				1			
Škofja Loka	8	3	7	4	5	12	6	16	1	5	13	38		
Kranj	1	1	4		3	1	4	2			4	7		
Preddivor	5	3	1		5	2		2			1	5	2	
Skupaj	16	7	17	4	17	15	13	20	1	5	25	50	2	

KATERIM ŠKODLJIVOSTIM STE IZPOSTAVLJENI NA DELOVNEM MESTU?

Škodljivosti	Prepih		Prah		Ropot		Bistvene spremembe temperature		Neustrezna razsvetljava		Hlapi organskih topil		Hlapi fenola in formalina	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Obrati														
Gorenja vas	20		22		19		13		16		9		1	
Sovodenj	25		28		21		16		9		6			
Škofja Loka	71	84	74	79	85	84	60	53	34	20	27	37	10	24
Kranj	21	15	23	13	14	13	14	2	5	4	10		3	1
Preddivor	60	30	48	22	58	29	55	25	46	22	6	2	1	1
Skupaj	197	129	195	114	197	126	158	80	110	46	58	39	15	26

vplivajo na zdravje in produktivnost zaposlenih, eden izmed najpomembnejših če že ne najpomembnejši činitelj, saj neposredno vpliva na zdravje. Zato posvetimo urejenosti prehrane največjo možno pozornost!

Naj vas sedaj še v kratkem seznanim z ugotovitvami in predlogi, do katerih sem prišla med izdelavo naloge:

- V obratni kuhinji v Škofji Loki se hranijo vsi delavci. Izjema so le posamezni delavci, ki iz kakršnih koli vzrokov ne morejo ali ne smejo uživati toplega obroka. Prav tako uživajo topli obrok vsi delavci v obratih v Gorenji vasi in Sovodnju.
- Cena toplega obroka delavcem ustreza, količina zadostuje, s kvaliteto pa niso povsem zadovoljni zaradi prevelike enoličnosti.
- Celodnevna urejenost prehrane je zadovoljiva; najslabša je udeležba pri zajtrku.
- Jedilnica in kuhinja v obratih v Škofji Loki sta premajhni. Čas za uživanje toplega obroka 15 minut je prekratek; kuhanje ni v skladu s higienskimi predpisi.

V obratu v Sovodnju pogoji za pripravo in delitev hrane ustrezajo, odprto pa je vprašanje organizacije toplega obroka v obratu v Gorenji vasi. Obrata Kranj in Preddvor nimata urejene prehrane med delovnim časom.

- Neurejena je organizacija prehrane monterjev na terenu.

Najvažnejši predlogi so:

- Nujno je treba povečati na najboljši možni način prostore za prehrano v obratih v Škofji Loki in modernizirati kuhinjo.
- S podjetjem "Alpina" Žiri, ki ima v opuščenih prostorih podjetja "Kroj" svoj obrat, bi kazalo doseči soglasje za skupno pripravo toplega obro-

Takle pa je naš obrat v Preddvoru...

V obratu družbene prehrane v Škofji Loki smo presenetili sodelavki Majdo Hude in Faniko Jenko.

Le kaj so se pomenkovale sodelavke Tončka Kosec, Dora Fojkar, Pavla Kastelic in njihova sogovornica med malico...?

ka ali pa urediti v prostorih obrata "Jelovice" v Gorenji vasi ustrezen prostor za pripravo toplega obroka. Pri tem pa je treba upoštevati predvideno povečanje obrata.

- V obratu Kranj je nujno treba določiti prostor za jedilnico, ga ustrezno opremiti in se dogovoriti s tamkajšnjo samopostrežno restavracijo za odkup toplih obrokov. (To je sedaj že urejeno!)

- V obratu Preddvor bo treba - glede na želje delavcev, da se čim prej uredi delitev toplega obroka - poiskati možnosti za odkup ali pripravo toplih obrokov v enem izmed tamkajšnjih gostinskih lokalov in urediti ustrezne prostore za jedilnico. (Tudi to je sedaj že urejeno! - opomba urednika).

Upoštevaajoč rast obrata pa je treba predvideti ureditev obratne kuhinje v obratu na na-

čin, kot je to urejeno v Škofji Loki.

Naj končam z upanjem, da mi je uspelo vsaj do neke mere seznaniti vas z rezultati diplomske naloge, ki sem jo izdelal v vašem podjetju.

Ob tej priložnosti se najlepše zahvaljujem kolektivu, ki mi je omogočil opravljanje prakse, in mojemu vodji, tovarišu Ivanu Brezniku!

Jurij Žebre

Preberite, ne bo vam žal..!

Računalnikove prednosti

Tisti, ki ne delate neposredno z računskim strojem, prav gotovo ne veste, kako izgleda tak računalnik, na kakšnem principu deluje, kako mu je treba streči in kakšne rezultate nam daje. Zato preberite ta sestavek, pa boste spoznali računalnikove prednosti.

Loška podjetja "Jelovica", LTH in "Gorenjska predilnica" so že leta 1964 skupaj kupila računski stroj IBM. Temu sistemu računalnika pravimo danes že "klasična", saj je predstavljal osnovo za nadaljnji razvoj računalnikov. Deloval je na načelu mehaničnih števcov; podatke je odčitaval iz luknjanih kartic, jih enostavno obdelal - kolikor je dovoljeval program - in jih s pomočjo posebne enote izpisal na papir ali pa sam izluknjaval v nove kartice, ki so služile za vhod pri novih obdelavah.

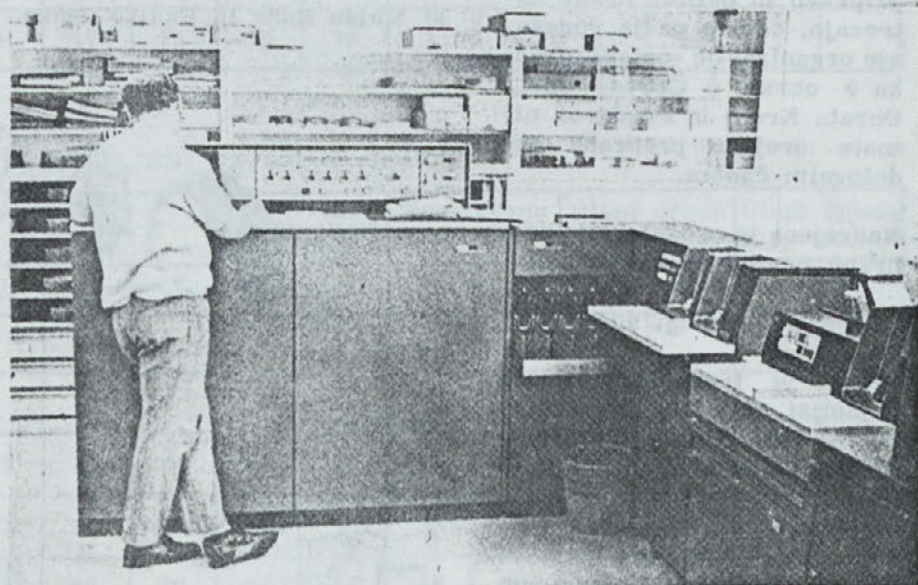
Medtem ko je ta "klasični" računalnik nadomestil konec leta 1969 nov računalnik, sta se v svetu zvrstili že dve generaciji novih računskih strojev. Stroji prve generacije so delovali na principu elektronk. Bili so izredno veliki, saj je bilo za magnetni zapis ene številke potrebno več elektronk. Druga generacija je delovala že na principu transistorjev. Sedanja tretja generacija računalnikov, kateri pripada tudi loški - IBM sistem 360/Model 20 - pa delu-

je na principu feritnih jedrc, komaj vidnih magnetnih delcev.

Od prvih računalnikov, ki so delovali na mehanskem principu in malo bolj komplicirano kot računski stroji iz pisarn, do današnjih elektronskih raču-

nalnikov se je vseskozi, iz generacije v generacijo in od tipa do tipa povečevala hitrost obdelave podatkov. Komaj boste verjeli, da najmodernejši računalnik IBM v eni sekundi sešteje več milijonov večmestnih števil. Hitrost računanja se vse bolj približuje svetlobni hitrosti.

Iz česa je sestavljen sistem IBM 360/Model 20, kakršnega imamo skupno še z drugimi pod-

Takle je pogled na elektronski računalnik, o katerem nam v tej številki glasila piše Jurij Žebre!

jetji v Škofji Loki? Glava sistema je centralna enota, v kateri se opravlja vse računske in logične operacije. Podatki prihajajo v centralno enoto iz vhodne enote. To je čitač ali bralec kartic. Vse podatke morajo torej luknjači najprej izluknjati v kartice. Podatki pa lahko pridejo v centralno enoto tudi prek posebnih enot magnetnih diskov; seveda če smo jih hoteli spraviti na diske, smo jih morali najprej izluknjati v kartice in od tam prek čitača prenesti nanje.

Zakaj pa ta ovinek, boste dejali? Ta ovinek nam se še kako izplača. Luknjana kartica ima 80 kolon, torej vanjo lahko izluknjamo ali "zapišemo" 80 znakov. Na en magnetni disk pa lahko zapišemo okrog 60.000 kartic; in če izračunamo naprej, dobimo okrog 5 milijonov znakov, ki jih lahko sprejme en disk. In če te podatke pravilno organiziramo na disku, si zagotovimo dostop do vsakega znaka ob vsakem trenutku. Diski se namreč vrte z veliko hitrostjo in s pomočjo posebnega glavnika se podatki odčitajo na centralno enoto. Ko se podatke v centralni enoti obdela, se lahko tako predelane zopet zapiše na disk za ponovno uporabo, lahko se jih istočasno izpiše na papir ali pa izluknja v nove kartice.

dr. Mario Kocijančič

Simpozij o preprečevanju nesreč pri delu

Devet načel

Proti koncu lanskega leta sem se udeležil simpozija o preprečevanju nesreč pri delu, ki je bil v Luksemburgu. Organizirala ga je direkcija za socialno delo komisije Evropske gospodarske skupnosti. Navzočih je bilo približno 300 strokovnjakov iz vse Evrope. Na osnovi 18 strokovnih referatov se je razvila plodna razprava o preprečevanju poškodb in zdravstvenih okvar pri delu.

Udeleženci simpozija smatrajo podobno kot komisija, da zahteva učinkovito preprečevanje poškodb in zdravstvenih okvar pri delu vrsto praktičnih in upravnotehničnih ukrepov, ki so v pristojnosti podjetij. Naslednjih

Sedaj pa še na kratko pogledimo, kako se podatki obdelujejo v centralni enoti. Sama centralna enota ne zna ničesar. Velikokrat so strokovnjaki poimenovali ta sistem z imenom "pametni neumnež". To pomeni, da sistem napravi vse zelo točno in hitro, vendar le tisto, kar mu naročimo s posebnimi inštrukcijami. Te inštrukcije je treba izluknjati na kartice in jih prek čitača vnesti v sistem. Zaokrožena celota teh inštrukcij predstavlja simbolični program. Zakaj simbolični? Zato, ker je napisan s simboli, to je točno določenimi znaki. Ta program se s posebnim IBM-ovim programom prevede v strojni program, ki ga sistem izluknja na kartice. Ta strojni program damo vedno pred kartice s podatki in pritisnemo na gumb za start. Sistem izvaja program od inštrukcije do inštrukcije po takem zaporedju, kot smo ga navedli v programu. Najprej odčita program prvo kartico v centralno enoto, jo obdela - pomnoži razna polja med seboj, sešteje, primerja, in če so izpolnjeni določeni pogoji (primerjano znaka sta enaka, večja, manjša) obdela zopet na drugačen način, določene postopke izpušča itn. - jo izpiše in če želimo, prenese na disk ali tudi izluknja v prazne kartice.

Nato čita po enaki poti naslednje kartice, dokler ne prečita tiste, ki je označena kot zadnja. Ko prečita, to zaključi z delom. Programiranje je zapleteno in natančno delo. Majhna napaka ali nepazljivost lahko povzroči povsem nepravilen potek izvajanja programa.

Katere so torej prednosti računalnika?

Podatke obdeluje izredno hitro. Ne napravi napake, če je ne naredi programer v programu. Zahteva izredno točnost podatkov in te podatke tudi zelo točno obdela. Zaradi velike hitrosti obdelave lahko obdeluje velike količine podatkov. Največja prednost pa je, da lahko naenkrat obdeluje velike količine podatkov, ki so med seboj povezani, in tako podaja kompleksno sliko sprememb in stanj v najkrajšem času.

Če ste tale sestavek počasi in z zanimanjem prebrali, boste v naslednji številki našega lista prav gotovo prebrali še nekaj zanimivih besed o tistih obdelavah, ki jih naše podjetje že uspešno izvaja na računalniku in kaj bo v bodoče na tem področju treba storiti.

delu za bistveni del svojih nalag.

- Vodstvo podjetja mora v primerni obliki posredovati vsem zaposlenim svoja stališča, in to vključeno ali integrirano v proizvodnjo. Ta integracija mora biti jasno opredeljena na vseh organizacijskih nivojih.
- Vodstvo podjetja in obratov se mora pri izvajanju ukrepov

devet načel predstavlja po mnenju komisije temelj učinkovitega izboljšanja varstva pri delu:

- Vodstvo podjetja mora smatрати pospeševanje varstva pri

za varstvo pri delu posluževati strokovne pomoči specializiranih varnostnih strokovnjakov in zavodov. Pri tem vodstvo podjetja in obratovodje niso oproščeni osnovne odgovornosti za varstvo pri delu. Strokovna služba za varstvo pri delu v podjetju je neposredno podrejena vodstvu podjetja. V manjših podjetjih, ki nimajo posebnih strokovnih služb za varstvo pri delu, je treba ta načela prilagoditi možnostim, nikakor pa se teh principov ne sme opustiti ali jih zanemariti.

vanje nesreč ima največji pomen tudi varnostna vzgoja, to je izobraževanje vodilnega osebja in neposrednih izvajalcev del. Zato je treba ukremiti vse, da varnostna vzgoja in izobraževanje postaneta se-

stavna in neločljiva dela poklicnega izobraževanja. Če to ni mogoče, naj bo varnostna vzgoja v podjetju vključena v splošni program varstva pri delu.

Franc Jenko

Naše strelke so zmagale...

Nepozabna lesariada

Celje je bilo 5. julija gostitelj II. LESARIADE, tekmovanja športnikov slovenske lesne industrije. Nastopilo je kar 22 delovnih kolektivov, med njimi tudi naše zastopstvo v kegljanju za ženske in moške, v streljanju za ženske in moške ter v šahu in malem nogometu za moške. V odbojki žal nismo nastopili, ker nimamo ne ženske in ne moške vrste.

Največ uspeha je vsekakor požela naša ženska strelska vrsta, ki je v postavi Tatjana Likar, Dora Fojkar in Mojca Bohinc zasedla prvo mesto. Ženska kegljaška vrsta je bila peta, moška kegljaška in moška strelska vrsta sta bili šesti. Šesto mesto so osvojili tudi naši šahisti, nogometaši pa so nekoliko zatajili in zasedli komaj petnajsto mesto.

Priznati moramo, da je prireditelj drugega športnega srečanja slovenskih lesnih industrijskih podjetij - LIK Savinja iz Cilja - svoje delo odlično opravil. Lepo vreme je praznično vzdušje še povečalo in nudilo udeležencem in gledalcem obilo športnega užitka.

V odbojki je nastopilo 13 moških in 5 ženskih ekip. V kegljanju je nastopilo 19 moških in 10 ženskih ekip, v streljanju pa 20 moških in 10 ženskih. V šahu je sodelovalo 15 moških vrst, v malem nogometu pa 16.

Zmagovalci v posameznih panogah so bili: ODBOJKA - moški: 1. Novoles, Novo mesto, ženske: 1. LIK Savinja, Celje; STRELJANJE - moški: 1. LIK Savinja, Celje, ženske: 1. Jelovica Škofja Loka; KEGLJANJE - moški: 1. Meblo, Nova Gorica, ženske: 1. LIK Savinja, Celje; ŠAH - moški: 1. Tovarna meril Slovenj gradec; MALI NOGOMET - moški: 1. LIK Slovenske Konjice,

To poročilo pa seveda ne bi bilo popolno, če ne bi opozoril še na to, da smo imeli za letošnjo LESARIADO odločno premalo skupnih priprav. Res škoda, da nimamo svojih športnih objektov, s čemer se nam je v Celju lahko pohvalila večina drugih moštev.

Celjani so nastopajoče pogostili s štajerskimi specialitetami, za ples pa je poskrbel instrumentalni ansambel. Tekmovalci iz vseh krajev Slovenije so si segali v roke, seveda prav gotovo ne poslednjič. Naslednje leto bo LESARIADA v Cerknici, kjer bo kolektiv tovarne Brest praznoval dvajseto obletnico svojega podjetja. Gostoljubno Celje pa nam bo ostalo v spominu kot eno izmed najprijetnejših prizorišč našega tradicionalnega športnega srečanja!

Glasilo "JELOVŠKI INFORMATOR" ureja odbor de-

Kranj

P. GORENJSKA

revije

JELOVŠKI 1971

050

191102678 3/4

COBISS